

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA

și

ADMINISTRATIA

Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la admini-
stratie.

Mulțumite publice și Loc

deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se in-

napolază.

Cauzele eșuării tratativelor dintre contele Ștefan Tisza și Români.

De dr. Iuliu Maniu, fost deputat dietal.

Mă simt îndemnat a constata înainte de toate, că schimbul de idei între ministrul-pretendent contele Ștefan Tisza și delegații partidului național român în mod greșit a fost boțit ca tratative de pace maghiaro-română, o încercare a unui „pact maghiaro-român”.

Încercarea de a împăca de pe azi pe alta popoare, cari de veacuri se află în aprig contrast social, economic și cultural și în luptă politică, aplaudarea celor două concepțiuni politice diametral opuse, așa zicând două lumi, printr'un fel de pact stupefiant și atârănător dela vre-o horă momentană a conducătorilor, nu putea să apară în cadrele posibilității decât numai unui suflet naiv, dar la nici un caz nu putea să realizeze ambiția bărbatului politic, care urmărește posibilitățile practice.

Punctul de plecare și scopul final al acestui schimb de idei a fost un gând mult mai apropiat și acela n'a putut fi altul, decât creierea unor raporturi normale între poporul român și viața de stat în Ungaria, încercarea de a realiza posibilă conlucrarea politică a poporului maghiar și celui român.

Viața de stat nu este altceva decât activitate felurită și ramificată, totuși armonică însumată a puterilor și factorilor cari o compun. Unde nu există o concepțiune armonică cu privire la înțelegerea scopului comun, la alegerea căilor și mijloacelor potrivite și la înlăturarea temeiurilor fundamentale de existență a vieții de stat, acolo nu poate fi vorba de viață de stat sănătoasă și de raporturi normale între puterile și factorii, cari compun statul.

Cu privire la scopul final al vieții de stat a statului, între politica de stat a Ungariei și între popoarele sale nemaghiare, mai ales poporul român, care trebuie considerat în primul rând atît pentru însemnătatea sa numerică și în urma conștiinței sale naționale mult dezvoltate, în cursul timpurilor s'a format o deosebire de păreri atît de esențială și între concepțiunile acestora s'a făcut o prăpastie atît de adîncă, încât conlucrarea armonică și în urmarea o viață de stat normală este exclusă.

Nu poți judeca ținuta politică a unui popor atît să-i cunoști starea sa sufletească și dezvoltarea istorică a cugetării sale politice. Zădărnicitatea dezvoltării istorice și a situațiunii politice și sociale a poporului român este fapt netăgăduit și exprimat consecvent în toate manifestațiunile politice; că față de forma de guvernare chipu constituțională, inaugurată în anul 1848 și care a început cu introducerea dualismului, s'a continuat cu sistarea autonomiei locale și s'a desăvârșit prin afișarea prințului „națiunii maghiare politice unitare și indivizibile”, poporul român a rămas totdea-

una pe punctul de vedere al celei mai hotărîte negațiuni, exprimată când mai energic, când în expresiuni mai blînde. În această nouă formațiune de stat, creiată fără să-l fi întrebât, fără să-l fi ascultat, fără conlucrarea sa, poporul român a văzut nimicirea pozițiunii sale ce a avut deja în viața de stat, înfrîngerea existenței sale naționale asigurată deja în autonomia Transilvaniei și în legislațiunea acesteia. Între asemenea împrejurări, firește, această nouă stare de lucruri, care încet, dar consecvent a trecut dela unificarea politică la unificarea de rasă direct ofensivă, nu numai n'a aflat nici o rezonanță în sufletele Românilor, ci dimpotrivă a întâmpinat la dânsii cea mai mare neîncredere și supremă antipatie. Astfel a devenit, că în forma actuală de stat și în acea pătură socială a rasei maghiare, care susține această alcătuire, poporul român nu vede numai pe contrarul său, ci chiar pe dușmanul său și sufletește nu s'a putut contopi cu nici una din instituțiunile acestei forme de stat. Nici bucuriile lui și nici nădejdele lui, nici tradițiunile lui și nici ambițiunile lui nu-și află locul în această alcătuire de stat și în cel mai adevărat înțeles al cuvîntului el se simte străin în patria sa. Neglijarea culturai sale și starea sa socială înapoiată, ca o urmare firească a acelei neglijări, stagnarea sa economică, precum și înlăturarea sa dela viața de stat a produs la Români cea mai completă indiferență față de tot, ce aparține vieții de stat. Noi trăim în afară de viața statului și noi ne-am obișnuit cu viața fără de stat cu atît mai mult, căci noi am simțit și simțim numai poverile lui.

De altă parte puterea de stat și acelea clase sociale și factori politici, cari au pus mîna pe puterea statului, identificându-se cu însuși poporul maghiar și cultivând fără nici o rezervă reminiscențele patruzecisioptiste, nizuințele de progres ale Românilor, din gelozie personală ori socială, le-au socotit ca îndreptate în contra statului și au tractat pe Români simplu ca pe trădătorii de patrie și ca un element primejdios al statului. Ei au fost priviți ca stînd înafară de legi și dispozițiunile legii de naționalități, o lege fundamentală, din capul locului n'au fost executate, s'au aplicat toate energiile pentru stîngenirea validității limbii noastre și orice greșală a guvernului, să fi fost îndreptată chiar și împotriva adevăratelor interese ale poporului maghiar a devenit faptă patriotică dacă s'a învederat că are cât de cât vr'un ascuțis în contra Românilor ori servia scopul unificării de rasă.

Între asemenea împrejurări, bine înțeles, nu putea fi vorba de o viață de stat normală și despre raporturi normale între factorii lui de putere. Nu mai puțin este clar, că luptele politice între asemenea circumstanțe au pro-

duc dus frecări, cari aduc în contrarietate puterile chemate spre conlucrare, clatină instituțiunile cari au lipsă de consolidare și simțul siguranței îl prefac într'o stare sufletească nervoasă, neliniștită și ipersensibilă, care nici decum nu poate favoriza acțiunea civilizatorică a puterilor.

Activitatea critică și controlătoare răsărită de sine din deosebiriile părerilor politice și din neîncredere și înfăptuirea practică a modalităților pentru validitatea politică, bine înțeles, nu se poate produce printr'o stare idilică de pace și nici nu se poate percepe ca rezultatul unui acord creat printr'un moment. Toate acestea nu se pot ajunge decât prin luptă conștientă. Toate acestea însă nu sunt posibile decât într'o viață normală de stat și între împrejurări politice normale, când statul nu se arată ca străin, ca contrar față de cetățenii săi proprii. Armonia sufletească și comunitatea de interese cu viața de stat, încrederea în instituțiunile legale pe deo parte, recunoașterea intereselor de viață și a condițiunilor de prosperare a popoarelor alcătuitoare de stat, validitatea acestora în viața de stat și creierea posibilității dezvoltării nelimitate a însușirilor lor pe de altă parte produc cu timpul viața de stat normală și armonică. Creierea eventuală a astorfel de stări normale — cu rezerva activității libere politice în alte direcțiuni — a format scopul final al acelor consultațiuni, pe cari le-a avut contele Ștefan Tisza cu delegații partidului național român și eu cred, că contele Ștefan Tisza a săvârșit o faptă apreciabilă, când dânsul nu numai a inițiat aceste consultațiuni, ci le-a continuat cu zădărnici și pricepere de cauză și că partidul național român și-a făcut numai datoria, când nu numai a consimțit să intre în aceste consultațiuni, ci din partea sa a făcut totul — durere fără rezultat — spre a le duce la bun sfârșit.

Scopul pus acestor consultațiuni motivează totodată și faptul, pentruce partidul național român care urmează în politică o direcție democratică a intrat în pertractări, la inițiativa acestuia, cu șeful unui guvern, ce stă în serviciul unei direcțiuni conservative. La începutul schimbului de păreri situațiunea politică era, că proiectul reformei electorale a guvernului fusese trecut deja prin comisia comerei deputaților și contele Ștefan Tisza, deși nu ca ministru prezident, dar ca conducătorul atotputernic al partidului guvernamental declarase, că el nu poate accepta vre-o modificare meritorică a acestui proiect. În urmarea acestei declarațiuni, ca și din alte motive, tratativele atunci au eșuat, iar când mai târziu contele Ștefan Tisza, acum ca ministru președinte, a reluat firul, proiectul devenise lege sancționată și astfel noi am fost

puși în fața unui fapt implinit. Dar și încă privește opoziția noi ne aflăm în fața unui *fait accompli*, căci opoziția în vădita ei miopie politică și preocupățiune, deși se afla într-o situațiune desperată, totuși denegase orice comunitate politică cu noi și își stabilise deja programul propriu al dreptului electoral, care în privința numerică promitea, ce e drept, un număr mai mare de alegători, dar în structura sa — abstracție făcând dela votarea secretă — și în tendența sa față de noi era tot atât de puțin democratic, ca și proiectul guvernului. Intre asemenea împrejurări, când ni se aruncă acuza că noi am tradat democrația, nu ar fi greu să dovedim, că cauza democrației *tocmai din partea acelor a fost tradată*, cari s'au angajat faptic la creierea unei asemenea reforme electorale. Deocamdată cauza democrației era pierdută, ea nu mai trăia decât în fraze amăgitoare și pe lângă cea mai mare bunăvoință noi nu puteam schimba întru nimic această desolată situațiune. Noi nu puteam decât să accentuăm din nou neschimbătele noastre convingeri politice democratice, *să susținem în această privință, hotărît și nelimitat, libertatea acțiunii noastre politice* și încă una — lucrul cel mai important — să folosim momentul, care părea potrivit spre a înlătura din calea dezvoltării democratice a țării piedeca cea mare: *chestia naționalităților nerezolvită*.

Este îndeobște cunoscut, cum chiar bărbați cu idei democratice cinstate, dar cari în miopia lor ori din interes inconștient de clasă trec ușor peste esența cauzei, se tem de dezvoltarea democratică a Ungariei speriați de așa numita „primejdie a naționalităților.” Eu sunt adânc convins, că chestia naționalităților, care în mare parte este și o chestie a dominațiunii de clasă, întocmai ca alte mari chestiuni ale țării, numai democrația le va rezolvi. Această convingere însă nu putea constitui motivul acceptabil de a face imposibilă rezolvirea chestiunii de naționalități chiar și unui guvern cu concepțiuni conservative. În această desolată situațiune politică, în izolarea noastră referitor la concepțiunile noastre democratice nu puteam să ne gân-

dim la altceva decât să salvăm, ce s'ar putea salva, și oricum să promovăm și cauza adevăratei democrații și după credința mea nimeni nu va trage la îndoială, că *rezolvirea chestiei de naționalități ar fi dus cu un bun pas înainte cauza democrației* nu numai prin înlăturarea din cale a unei piedeci și prin absolvirea mișcării democratice de sub o acuză răutăcioasă, ci și *prin deschiderea unor noi și puternice izvoare de forțe, cari ar fi puse exclusiv în serviciul direcțiunii democratice*.

Constatând astfel obiectul și scopul final al schimbului de idei se vor putea cunoaște cu ușurință cauzele, pentru care aceste consfătuiri n'au avut rezultatul dorit, precum și aceea, cine poartă vina pentru eșuarea lor.

Înainte de toate ținem să constatăm în-odată, că contele Ștefan Tisza întocmai ca și delegații partidului național român s'au năzuit să afle baza unei înțelegeri liberi de orice interes de partid ori motive personale. Totuși această împrejurare nu mă poate opri de a constata fără incunjur, că adevărata cauză a eșuării tratativelor zace tocmai în acea însușire a contelui Tisza, că el — abstracție făcând dela distincta sa individualitate și dela măsura majorată a prevederii sale politice — în această chestiune nu se deosebește esențial de ceilalți bărbați politici maghiari. Or în discursurile sale parlamentare el a accentuat, că după părerea sa „în judecarea chestiei de naționalități nici dânsul nu poate pleca din alte principii fundamentale, decât din care trebuie să plece oricare maghiar”. Și asta ni-au dovedit o abundent repețitele consfătuiri atât de estinse, atât de interesante și pentru noi atât de instructive.

Principiul său fundamental inalterabil este principiul națiunii politice maghiare indivizibile și unitare, *întregit prin alte două principii, cari nu sunt în legătură cu cel dintâi și nici nu urmează din acela cu logică constrângibilă*, ci s'au cristalizat în cursul timpului în cugetarea politică a Maghiarilor, că *adeacă acest stat trebuie să aibă caracter național*, că acest stat nu ar fi stat poliglot — ca și când statul ar putea să fie altfel decât

țara — și că în statul acesta poporul maghiar ar constitui exclusiv elementul alcătuitor și susținător de stat și acest popor nu poate fi degradat la nivelul celorlalte „naționalități”, deoarece poporul maghiar este doar „națiunea”. Se înțelege dela sine, că în tața acestei concepțiuni rigide și inexorabile reprezentată consecvent și prin publicistica maghiară „egalitatea de drept” pusă în vedere naționalităților nemaghiare nu poate fi decât o goală formulă iuridică. Căci unde instituțional se asigură exclusivitatea și situațiunea de drept deosebită pentru milioanele unui neam în paguba milioanele celorlalte neamuri, acolo nu poate fi vorba de egalitatea de drepturi. Contele Ștefan Tisza însă și-a apropiat în tot cuprinsul ei concepțiunea greșită, care s'a format în timpul din urmă în opinia publică maghiară, că *adeacă popoarele nemaghiare ale Ungariei nu pot fi recunoscute ca subiecte de drept și că astfel lor ca atari nu li se cuvine nici un fel de drept*. Conform acestei concepțiuni statul numai cetățenilor singuratici le oferă oarecare considerare aplicată în chip excepțional cu privire la limba lor maternă. Este însă lucru prea firesc, că pe lângă o astfel de concepțiune principială, care contrastează nu numai cu dezvoltarea istorică și cu compoziția etnografică a Ungariei, ci chiar cu spiritul și dispozițiunile pozitive ale legii de naționalități, nici „egalitate de drept”, nici „dărnicia pe terenul drepturilor”, nici „simțul de frățietate” nu poate prospera.

De altă parte ministrul președinte nu putut să nu recunoască faptul incontestabil, că asigurarea însușirilor și particularităților noastre naționale, deci a existenței noastre naționale, și facultatea normală a întăririi noastre culturale, economice și sociale este dreptul nostru indiscutabil.

Cu îndreptățit interes, ba chiar cu o curiositate ușor de înțeles am așteptat deci și marea publicitate să vedem, cum vrea contele Tisza să armonizeze în praxă aceste două puncte de vedere și când ar ieși la iveală imposibilitatea armonizării, din care dintre cele două puncte de vedere va trage dânsul

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după memoriile regelui. —
De Ion Scurtu.

Proclamarea Regatului. — Entuziasmul la cameră și senat. — Grandioasa manifestație dela palat. — Cuvântul noului rege. — Doliul pentru împăratul Alexandru II. — Regele către ostașii Săi. — Alte manifestațiuni de bucurie pentru proclamarea regatului. — Felicitările părintești. — Împăratul german și regele României. — Insufletirea compatrioților regelui. — Franța oferă regelui Carol „Virtutea militară”. — Europa recunoaște noul regat. — Făurirea „Coroanei de oțel”. — Zile fericite la Sinaia. — Tatăl regelui către fiul său. — Statuti și griji părintești. — În pragul încoronării.

14 (26) Martie. La cameră, îndată după deschiderea ședinței, ia cuvântul generalul Lecca și cere proclamarea regalității din inițiativă parlamentară. În sufletul fiecărui Român adevărat, spune dânsul, dinastia a prins rădăcini adânci și când este în joc dinastia, dispar toate deosebirile de partid!

Lecca propune camerei motiunea următoare:

„Spre a răspunde unei vechi dorințe a națiunii;

„Spre a întări stabilitatea și ordinea în țară, dând o cheazășie mai mult că monarhia română trăiește în aceleași condițiuni ca și în celelalte

state europene și că trebuie să inspire aceeași încredere;

„Camera deputaților, în virtutea suveranității naționale, proclamă pe Altfeta Sa Regală principele Carol I *Rege al României!*”

În mijlocul unei însufletiri ce nu se poate descrie, propunerea ese primită cu unanimitate; secțiunile camerei o discută numai decât, formulând legea, ședința plenară se deschide iarăș și generalul Lecca, în calitate de raportor, dă citire proiectului care cuprinde numai două articole:

Art. 1. România se înalță la rangul de regat; domnitorul Carol I primește pentru sine și pentru urmașii Săi titlul de rege al României.

Art. 2. Moștenitorul tronului va purta titlul de principe al României.

Întâiul, care ia cuvântul, este C. A. Rosetti, președintele camerei încărunit în ideile republicane. Dânsul spune, covârșit de emoțiune, că 'n amurgul vieții sale nimenea nu se mai poate îndoi de sinceritatea sentimentelor pe cari le mărturisește! Pentru mărirea țării a luptat și a suferit împreună cu părinții atâtor deputați de astăzi, iar dacă România a isbutit să ajungă acolo, unde alte popoare n'au fost în stare să ajungă nici în sute de ani, aceasta se datorește numai solidarității Românilor în toate chestiunile naționale, înaintea cărora dispăreau deosebirile de idei și de simțiri. Un popor solidar, ori cât de mic ar fi, nu poate nieri niciodată! În sfârșit bătrânul președinte mulțumește prevedinței că i-a fost dat să-și vadă cu ochii în-

cununarea întregii sale vieți și a tuturor zuințelor sale!

După aceea vorbește Alexandru Lahovari în numele minorității: Deși partidul conservator, devotat cu totul dinastiei, înseamnă puțin lucru în camera aceasta, totuși el poate contribui la măreția deplină a zilei de azi — numai prin voturile sale, propunerea regalității poate dobândi unanimitatea reprezentanței naționale și minoritatea se grăbește a demne la picioarele tronului, în semn de omagiu, această unanimitate!

Alți câțiva oratori mai tâlmăcesc însufletirea obștei adunări, apoi primul ministru Brătianu rezumă, în câteva cuvinte, conținutul tuturor cuvântărilor. Dânsul amintește, că de vremea Divanului ad hoc României își ridică glasul la Paris și Londra, pentru unirea Moldovei și Munteniei într'un singur regat; astăzi după zeci de ani, s'a împlinit în sfârșit scopul măreț, care n'a încetat a fi niciodată ținta rînteii fierbinți a tuturor patrioților români.

Intr'aceia ministrul Dabija fusese cu proiectul de lege la palat, pentruca prin iscălitura Sa domnitorul să-și dea învoirea la prezentarea proiectului în senat.

Vestea de bucurie se depeșase senatului mai înainte și fusese primită cu cea mai mare însufletire; Metropolitanul Primat tâlmăcesc aceste sentimente, iar senatul în nerăbdare să își suspendase ședința de un ceas, pentru îndeplinirea formelor constituționale.

consecvențele logice. Din acel punct de vedere, care dintr-o țară poliglotă vrea să frământa un stat național și care cu legitimitate inexorabilă duce la contopirea de rasă și la maghiarizarea atât de perhorescată ori din acea direcțiune politică, care recunoaște dezvoltarea liberă a popoarelor și desfășurarea lor armonică? Oare din acel punct de vedere, după care statul este patrimoniul unei rase privilegiate — a rasei numite alcătuitoare de stat — ori din principiul, singur îndreptățit într-un stat constituțional parlamentar, după care statul și voința lui este rezultanta totalității cetățenilor și a voinței lor? Ori poate din acel principiu, că Ungaria ca stat național nu se poate manifesta decât numai ungurește și numai promovarea culturii ungurești o poate privi ca datorință a statului ori din îndatorirea, care rezultă dela sine din legile noastre pozitive și din noțiunea statului ca factor cultural, îndatorirea de a lua sub scutul său toate elementele prețioase și capabile de cultură corăspunzător firei și psihicului lor ducându-le la civilizațiune pe cărările culturii?

Eșuarea schimbului de idei a fost pricinuită tocmai prin aceea, fiindcă contele Ștefan Tisza a urmărit validitatea unilaterală a aceluia punct de vedere principial, care după părerea sa este astăzi împărțit de către toți bărbații politici maghiari activi și nu a voit să tragă consecvențele logice din punctul său de vedere, care admite dezvoltarea liberă și armonică a popoarelor Ungariei. Se va explica aceasta lămurit printr-o reprivire scurtă asupra așa numitelor „concesiuni” binecunoscute din discursurile sale parlamentare, pe cari ministrul-președinte le-a pus în vedere Românilor și peste tot naționalităților nemaghiare.

Constatăm înainte de toate, că modalitatea lui de rezolvire are două scăderi enorme, cari în mare parte îi răpesc valoarea internă: pe deoparte ea nu schimbă întru nimic situațiunea de drept actuală gravaminoasă pentru Români, pe de altă parte este lipsită de orice garanție. Respectarea ei este lăsată

la bunăvoința guvernelor după vremuri. Din contră față de „concesiunile” foarte reduse și absolut negarantate ar rămânea în vigoare în toate privințele și încă cu consentimentul nostru și ca un eflux al voinței noastre situațiunea de drept actuală și gravaminoasă, cu care după convingerea mea fermă poporul român niciodată nu se va împăca.

Contele Ștefan Tisza a declarat adecă pe față și loial, că el nu numai că nu va revizui legea școlară a lui Apponyi, ci ține neclintit la acea țintă a instrucțiunii populare, că *fiecare cetățean deja în școala populară trebuie să-și însușească limba ungurească*, ceea ce la un popor care locuiește în masse compacte cu mai multe milioane de suflete nu este numai o imposibilitate pedagogică, dar este totodată și o nizuință anticulturală. El a declarat mai departe, că în contrazicere cu dispozițiunile legii de naționalități statul însuși nu va înființa școale românești medii și superioare și pe cele înființate prin confesiunile române nu le va subvenționa în toate cazurile, ci din partea sa ar fi aplicat a subvenționa numai un singur gimnaziu nou românesc și în sfârșit că instrucțiunea superioară trebuie să rămână exclusiv ungurească.

Dânsul a declarat mai departe, că administrația și justiția trebuie să se facă și în viitor exclusiv în limba ungurească, înrăuțindu-se încă situațiunea de azi prin aceea, că cetățenii nemaghiari numai la instanțele prime ale organelor administrative și numai scripte compuse de ei personal vor putea înainta în limba lor maternă.

Tot astfel a accentuat ministrul-președinte, că dânsul nu poate să sisteze colonizările în internul țării, ci dorește să continue această acțiune de stat care duce conștient la pauperizarea și la nimicirea continuității teritoriale a poporului român. Motivarea eufemistică, că această acțiune politică se face pentru susținerea echilibrului între popoare, nu schimbă întru nimic esența lucrurilor. (La tot cazul este caracteristic, că icuirea a o sută ori două sute de familii maghiare în mijlo-

cul unei mase de Români se numește susținerea echilibrului.)

Să mergem mai departe. În modalitatea sa de rezolvire contele Ștefan Tisza a pretins, ca noi să abandonăm punctul nostru de vedere de acum și să ne așezăm *pe baza națiunii politice maghiare unitare și indivizibile statuată prin articolul de lege XLIV (44) din 1868*. De altă parte însă dânsul a declarat, că această lege parte e anticată, parte e scoasă din vigoare și astfel guvernul *nu este aplicat să eșecute dispozițiunile favorabile nouă ale acestei legi*.

Contele Ștefan Tisza a declarat mai departe, că influința politică a poporului român în legislațiune nu numai *nu se poate majora, ci dimpotrivă va fi scăzută*, deoarece numărul cercurilor cu majoritate românească se reduce dela 42 la 27. Ce privește în sfârșit *impărțirea instituțională a poporului românesc în administrația centrală și garantarea instituțională a aplicării funcționarilor români în ținuturile românești*, despre așa ceva *nici vorbă nu poate fi*.

Dacă vom lua apoi în considerare, că înfăptuirea practică a acestui „mod de rezolvire” se condiționează dela aceea, *ca partidul național român să-și schimbe programul*, ceea ce iarăși ar fi avut consecința firească și expres subliniată, ca poporul român *să ieie dela ordinea zilei toate pretenziunile sale de natura dreptului public*, apoi această rezolvire a chestiunii românești *să o considere ca definitivă* și în sfârșit ca partidul să nu desfășure nici o agitațiune politică pentru vre-o lărgire a drepturilor poporului român peste limitele acestui acord: — este neîndoios, că pentru cazul când partidul ar fi primit această rezolvire, el n'ar fi creiat „pacea”, nici raporturi normale, ci ar fi încheiat o capitulare absolut necondiționată.

Dar este mai presus de orice îndoială și faptul, că în momentul, când partidul ar fi primit o asemenea rezolvire, el prin asta n'ar fi rezolvit chestiunea românească, n'ar fi rezolvit chestiunea naționalităților, ci ar fi jert-

Pe la patru se redeschide ședința; Dabija citește mesajul domnesc, prin care proiectul de lege votat din inițiativa camerei deputaților se prezintă senatului. După aceea primul ministru dă citire proiectului de lege și urmând obștei dorinți declară urgența proiectului. În secțiunile unite ale senatului proiectul se votează fără discuție și peste un sfert de ceas ședința publică se redeschide iarăși. Raportorul proiectului, Ion Ghica, arată în câteva cuvinte însemnătatea acestei legi, care va consfinți pe deplin existența de stat a României. În acelaș senz mai vorbesc Gheorghe Gr. Cantacuzino, Lascar Cărtărgiu și Vasile Aleksandri; în sfârșit președintele senatului, Dimitrie Ghica, profund mișcat, mulțumește Celui Prea Înalt că i-a fost dat să trăiască această clipă istorică și toți senatorii, împreună cu deputații cari se întruniseră la ședința senatului, se îndreaptă spre palat, ca să se închine noului rege.

Primul ministru Brătianu plecase înainte și comunicase domnitorului că legea mai are nevoie numai de iscălitura Sa și că senatul și camera doresc să l-o prezinte chiar acuma.

Din ferestrele palatului, domnitorul și doamna privesc în strada împodobită ca de sărbătoare și plină de lume; vestea cea mare se răspândise ca fulgerul, beția entuziasmului cuprinsese capitala întreagă și pe fețele voioase ale norodului strălucesc razele soarelui de primăvară.

Pe jos, în frunte cu metropoliții și cu toți episcopii, lungul șirag al senatorilor și deputaților se apropie de palat și din piepturile tuturor izbucnesc urale răsunătoare, când zăresc

la ferestre pe domnitor și pe doamnă, cari salută foarte mișcați.

Reprezentanții națiunii s'adună în sala tronului; împrejurarea că sunt îmbrăcați în haine de toate zilele, iar nu în mare ținută, imprimă serbării pecetea unei manifestațiuni nepreștite și extraordinare.

La ceasurile șase, domnitorul și doamna își fac intrarea în sala tronului, purtând încă vestmintele de jale ne cari le-au pus din ziua morții împăratului Rusiei și pe cari n'au mai avut timp să le schimbe; fierberea și însuflețirea reprezentanților națiunii izbucnesc în aclamațiuni și urale ce nu mai conținesc; perechea domnească se urcă pe estrada din fața tronului și Dimitrie Ghica, președintele senatului, adresându-se domnitorului, rostește aceste cuvinte:

„Sunt mândru și fericit că tocmai pe mine soarta m'a ales ca să spun Alteței Voastre Regale, în numele senatului și camerei, legea votată astăzi de amândouă corpurile legiuitoare, îndeplinindu-se dorințele țării întregi!”

Președintele senatului citește apoi laconica lege și toți cei de față izbucnesc în sguđuitoare urare: „Trăiască regele! Trăiască regina!”

Domnitorul, adânc mișcat de însemnătatea acestui act istoric, răspunde următoarele:

„Mare și solemn este momentul, în care reprezentanții națiunii se apropie de Mine spre a-Mi supune hotărârea unanimității a corpurilor legiuitoare. Cu el începe o foaie nouă în cartea vieții neamului nostru românesc și cu el se încheie o epocă plină de lupte și de greutate, dar și bogată în bărbătești silințe, în eroice fapte!

Iar în acest moment voi repeta ceea ce am spus întotdeauna, că voința națiunii a fost pururea călăuză Domniei Mele! De cincisprezece ani sunt domnul acestei țări; de cincisprezece ani Mă înconjoară dragostea și încrederea națiunii; această dragoste și această încredere au înveselit zilele Mele cele bune, M'au întărit și M'au otelit în zilele Mele cele rele! Mândru dar am fost ca domn, scump Mi-a fost acest nume, pe care din timpurile cele mai departate l'au împletit raze de slavă și de mărire!

„Dar țara crede că, în situațiunea pe care-a dobândit-o și în deplinătatea puterii naționale pe care a dovedit-o prin fapte, i-ar sta mai bine să se proclame regat. Deci nu pentru Mine, ci pentru mărirea României primesc titlul de rege, încredintat că nu va schimba întru nimic legăturile cari M'au unit atât de strâns cu poporul Meu prin luptele și evenimentele trăite împreună!

Fie ca primul rege al României să se bucure de aceeaș iubire, care l'a ajutat pe cel din urmă Domn să înfrunte toate valurile! Pentru Mine, dragostea acestui nobil și viteaz popor, căruia i-am închinat întreaga mea viață, pretuiește mai mult decât toate mărirea și toată strălucirea unei coroane!”

Cuvântarea domnitorului, întreruptă adeseori de aclamațiuni celor de față, spori și mai mult însuflețirea adunării; mulți vărsau lacrimi de bucurie. Când sfârși domnitorul, uralele porniră cu îndoită putere, iar când coborî treptele tronului și în fața corpurilor legiuitoare iscăli legea, izbucniră din nou răsunătoarele urări: „Trăiască Regele! Trăiască Regina!”

fit cele mai vitale interese ale poporului reprezentat prin dânsul. Prin asta partidul ar fi încetat să fie reprezentantul voinței politice, al aspirațiilor culturale și sociale ale poporului român.

Reiese evident din cele expuse, că partidul național român *nu de teama vre-unei secesiuni ori de teama ivirii unui partid radical* a refuzat rezolvirea contemplată de contele Ștefan Tisza, ci simplu pentru aceea, pentru că ea susține neschimbată situațiunea de acum, care tinde la nulificarea politică a Românilor și pentru că ea nu formează rezultatul tratativelor atins prin concesii reciproce, ci ar fi însemnat o desăvârșită renunțare a Românilor la drepturile lor.

Cu cea mai mare bunăvoință și cu sincere nzuinți a început și a continuat partidul național român acțiunea care ținea la o înțelegere reciprocă și nu este vina lui, că această acțiune n'a putut avea rezultat. În mijlocul uriașelor încordări și în concurența plină de primejdii, în care popoarele Europei ce se află încă în pragul unor nevisate schimbări, stau față în față, și în mijlocul primejdiei, în care se află monarhia noastră stând la încrucișarea focurilor, noi toți suntem avizați la adunarea forțelor noastre și la înțelegerea scopurilor de stat mai înalte. În asemenea vremuri noi n'am putut să ne ocupăm cu analizele minuțioase ale definițiilor dreptului public.

Sprijinirea reciprocă și sănătoasa raliare a forțelor trebuie să pătrundă gândurile noastre și să arate calea fapturilor noastre. Din aceste considerațiuni în căutarea unei înțelegeri noi ne-am abținut dela discuțiuni principiale și, cum dovedesc punctațiunile publicate din partea noastră, încunjurând cu îngrijire toate susceptibilitățile am căutat esența cauzei. Este însă lucru prea firesc, că noi n'am putut abziice de aceea, ce meritorial aparține la posibilitatea practică a înțelegerii împrumutate, căci altfel am fi produs tocmai contrarul, o complicațiune și mai aprigă a chestiunii.

Prin iscălitura noului rege se consfințe legea și actul istoric se săvârși în aceeași sală a tronului, în care se îndeplineseră dela 1866 atâtea fapte mari în viața națională a României!

Acuma regele Carol se îndreptă către președinții celor două camere, către mitropoliți și către episcopi, mulțumind fiecărui pentru bunele urări și vorbind cu cât mai mulți senatori și deputați.

În fața palatului se grămădise o mulțime uriașă; aclamațiunile și uralele sunt atât de stăruitoare și atât de furtunoase, încât regele și regina cu președinții camerelor și senatulul ies pe balcon și se arată poporului. Muzicii cântă pe străzi și tot orașul vuieste în vârtejul veseliei.

Perechea regală se retrage în apartamentele Sale. Indată ce se lasă vâlul serii, mii de lumânări s'aprend pe case și străzi, căci pretutindenea este iluminată. Palatul, impresurat de toate părțile, de abia mai poate cuprinde miile de oameni, cari vreau să se înscrie în registre. Fierherea ține până în miez de noapte.

15 (27) Martie. Astăzi se face înmormântarea împăratului Alexandru la Petersburg și din această pricină se suspendă toate manifestațiunile de bucurie ale bucureștenilor pentru proclamarea regatului; steagurile s'au strâns în semn de jale și ovațiunile au fost oprite; numai telegrafii lucrează neconținți, aducând la palat vești din toate părțile țării, cât de departe străbate veselia poporului și cât de mare-i însufletirea lui pretutindeni! În vorbe duioase, adescori stângace, satele pierdute în cuiburile munților își tălmăcesc adevărata lor dragoste, adevă-

Asigurarea existenței noastre naționale constituie chemarea noastră și deși eu spre scopul acesta nu țin potrivită rânduirea actuală de drept public, totuși noi am fost aplicați a o primi și pe aceasta și într'adevăr nu suntem noi cauza, dacă bărbații de stat maghiari nu cred, că rânduiala actuală a statului se poate armoniza cu posibilitatea practică a dezvoltării naționale a popoarelor. *Dupăce însă popoarele vor exista și nimeni nu le va putea răpi puterea conștientă de viață, statul însă trebuie să existe, astfel n'are să fie nici o minune, dacă într'un timp nu prea îndepărtat va învinge convingerea și hotărârea, că ori se vor schimba bărbații de stat ori va trebui schimbată rânduirea de acum a statului.*

Noi avem încredere în dreptatea cauzei noastre și noi avem încredere mai presus de toate în instinctul sănătos de viață al statului, care nu poate fi lipsit timp mai îndelungat de cărările unei conduceri raționale a statului necondiționat trebuitoare pentru susținerea sa. Până atunci partidului național român nu-i rămâne altă alegere decât cea mai hotărâtă luptă politică, pe care n'o poate amuți o încercare nereușită și pe care acest partid o va continua, la tot cazul cu arme legale, dar cu toată bărbăția.

Notă. „Pester Lloyd” care publică acest articol în numărul său de ieri îl însoțește cu următoarea notiță: „Articolul de față, nici n'ar trebui s'o spunem, în concepțiunea sa fundamentală și în cele mai multe argumente ale sale se află în contradicție acută cu părerile noastre despre politica de naționalități a Ungariei. El pleacă din astfel de premise de drept public, cari sunt greșite și inadmisibile, pe cari noi totdeauna le-am combătut și pe cari le vom combate și în viitor. Și el combate pentru astfel de aspirațiuni, cari deși ar produce în forma ce i se dă aci aparența unei cuminenții obiective, în esență ținesc la răsturnarea statului ungar. Cu toate acestea, bine înțeles cu toată rezerva, oferim acestor expuneri publicitatea noastră, căci ni se pare lucru îmbucurător, că conducătorii naționalităților pledează pentru părerile și dorințele lor pe forul publicității de acasă, nu, cum le era obiceiul până aci, în străinătate. A discuta afacerile interne în străinătate, praxa aceasta era neloială și primejdioasă, căci avea aparența denunțării și astfel făcea imposibilă discutarea liniștită. Dar cu păreri, cari cutează a ieși în publicitate aci acasă și se adresează opiniei publice a pa-

rata lor credință către dinastia străină, dar adânc înrădăcinată în țară!

În toată telegramelor de felicitare ce sosesc mereu, iată și o telegramă de jale: Marchizul Pepoli s'a stins la Bologna; dânsul fusese bărbatul unei mătuși a regelui Carol. Ca ministru plenipotențiar al Italiei la Viena, lucrase pe vremuri în folosul Românilor și se însufletise din toată inima pentru viitorul tânărului stat dunărean de rasă latină.

17 (29) Martie. Primind delegațiunile corpului ofiteresc, venite să-l exprime bunele urări ale oșterei, domnitorul rostește următoarea cuvântare:

„Armata cunoaște dragostea Mea pentru dânsa și deasemenea știe cât sunt de fericit întotdeauna, când mă aflu în mijlocul ostașilor Mei; astăzi însă simt o deosebită mulțumire a vă vedea strânsi în jurul Meu: Înălțarea proclamată de națiune a fost pregătită și înlesnită prin virtutea și devotamentul vitejilor Mei și din generosul sânge vărsat de dânsii a incolțit sămânța mării noastre, a renăscut neatâr-narea și a înflorit regatul României!

„Dea Dumnezeu tuturor țărilor, dar mai cu seamă nouă, multi ani de pace și liniște, de cari avem trebuință pentru promovirea și dezvoltarea noastră. Dacă însă țara noastră, mama noastră a tuturor, ne va cere vre-odată sângele și viața, sunt sigur că veți urma pe regele României cu aceeași încredere, cu aceeași bărbăție și jertfire de voi înșivă, precum ați urmat pe domnul și căpitanul vostru, care nu s'a îndoit niciodată de iubirea voastră și de strămoșeasca voastră vitejie!

Ceea ce vă zic vouă astăzi dela înălțimea

triei, este posibilă o discuție obiectivă. Din acest motiv ziarul „Pester Lloyd” acum și în viitor oferă bucuroș coloanele sale bărbaților politici ai naționalităților în convingerea, că în chipul acesta netezește calea apropierei reciproce.

Redacțiunea ziarului „Pester Lloyd”.

Insinuări evreo-maghiare. În numărul său de azi „Pester Lloyd” publică dela corespondentul din București un articol intitulat „Din România”. În corespondența sa informatorul ziarului perciunat din Budapesta, se ocupă cu impresia provocată de drama dlui Octavian Goga: „Domnul notar” reprezentată la Teatrul Național din București, care dramă ar fi avut un succes enorm numai pentru „tendința ei de tot dușmănoasă la adresa Ungariei”, și cu meetingul Ligei culturale române convocat pe 29 Martie în București, în interesul Românilor din Ungaria și Bucovina.

Informatorul lui „Pester Lloyd” de sigur un perciunat, încearcă prin corespondența lui să a-larneze opinia publică a monarhiei, că în România s'ar fi pornit curente dușmănoase monarhiei, cari le-ar sprijini moral și material chiar guvernul român.

Perciunatul nu se mărginește însă numai la aceasta insinuare, ci amenință chiar regatul român, spunând că „Liga culturală română” „prin amestecul ei în afacerile interne ale unui stat străin (monarhia austro-ungară) provoacă de-a dreptul un amestec din afară în afacerile ei proprii interne.” Foarte natural perciunatul nu uită să amintească de chestia evreiască.

Insinuări și ponegriri de felul corespondenței de față organului german al guvernului ungar nu publică azi pentru primădată. E aceasta opera sistematică a „Alianței izraelite” în a cărui serviciu se află și perciunatul organ german guvernamental din Budapesta.

„Impărțirea Austro-Ungariei”. Marele ziar rusesc „Novoie Vremia” din Petersburg publică sub acest titlu un interview senzațional, obținut dela o personalitate cu înaltă poziție socială, al cărei nume îl ține în secret. Acea „personalitate distinsă” declară că pregătirile militare ale statelor europene au de scop numai să se întimideze reciproc, ca în cele din urmă să se convingă despre imposibilitatea unui războiu european și să caute o soluție mai simplă, cu care să se mulțumească toți. Această soluție ar fi: *Germania să-i cedeze Franței Alsacia și*

tronului și în fața acestor steaguri, simboluri ale cinstei noastre ostășești și ale gloriei noastre, o zic prin voi tuturor camarazilor voștri armatei întregi, care se va uni pururea cu Mine în puternicul strigăt: „Trăiască regatul României!”

22 Martie (3 Aprilie). Manifestațiunile de bucurie nu se mai sfârșesc; toate clasele sociale și toate corporațiunile — armata, clerul, magistratura etc., deasemenea și coloniile străine — cer audiențe speciale, prezintă adrese, rostesc cuvântări și regele trebuie să le mulțumească tuturor.

Turcia s'a grăbit să recunoască regatul nostru mai decât; Anglia și Italia i-au urmat azi.

23 Martie (4 Aprilie). Din Sigmaringen principele Carol Anton scrie fiului Său:

„Îndelungatele tale străduințe, lupte și griji îți-au pus în sfârșit coroana de rege pe cap! Cu prilejul acestei mari epoci pe care-o închei în viața ta, primește felicitările părinților tăi, cari vor cântări mai greu decât multele felicitări convenționale ce vă potopesc de pretutindenea!

„Unanimitatea cu care ți s'a oferit coroana este cea mai sigură temelie pentru noua demnitate, dobândită cu multă trudă!

În orașelul tău natal vestește aprinse toate inimile; lumea voia să-mi facă tot felul de ovațiuni, dar amânai toate aceste manifestațiuni exterioare până la sosirea comunicatului oficial, pe care mi l'a și adus drăra ta scrisoare.

„Un vlăstar din Sigmaringen rege! Așa ceva nu s'a mai pomenit, nici în istoria casei principare de Hohenzollern, nici în trecutul acestui modest orașel șvăbesc!”

Lorena, compenzându-se în schimb din Austria, apoi să intre în confederație cu tripla antantă (Anglia-Franța-Rusia). *Rusia își va realiza aspirațiile ei cu Galizia,* realizându-le totodată și pe cele ale naționalităților din monarhie. Ziarul adaugă că importanța acestei chestiuni se discută la Berlin, astfel că în cele din urmă ar și putea realiza.

Nici vorbă, diplomaților dela Petersburg le ușor să răstoarne lumea... cu peana.

„Pesti Hirlap” despre articolul dlui Dr. Iuliu Maniu. Ziarul arhijidovesc din Budapesta, care este „Pesti

Hirlap” în amența sa jidano-sovinistă scrie azi un prim-articol despre articolul dlui Dr. Iuliu Maniu, publicat în numărul de ieri al ziarului „Pester Lloyd” și reprodus azi întreg în „Românul”. „Pesti Hirlap” vede cea mai flagrantă trădare de patrie în articolul dlui Dr. I. Maniu și varsă foc și pucioasă asupra ministrului președinte contele Ștefan Tisza pentru îngrozitorul păcat, că a stat de vorbă cu „acești oameni”. Auzi colo „comitetul vrea să facă națiune din turma de popor și în locul Ungariei tradate vrea să-i dea turmei de popor patrie în Ardeal”. Ziarul încheie astfel: „Cei ce după articolul lui Maniu mai stau de vorbă cu domni ăștia, aceia dacă nu sunt procurori regești, sunt trădătorii maghiarimei.

Ghestiunea românească în parlament.

Expozeul ministrului de finanțe Teleszky. — D. Dr. Ștefan C. Pop respinge energic acuzele lui Polónyi. — Discursul dlui Vasile Damian.

Arad, 19 Martie.

În ședința de azi a camerei ministrul de finanțe Teleszky, prezentând proiectul de buget pe anul bugetar 1914-15 și-a rostit expozeul. Opoziția maghiară în cursul discursului ministrului Teleszky a demonstrat absentând.

Ministrul de finanțe prezentând proiectul pune că cheltuielile sunt preliminate în 264,096.830 coroane adică cu 191,342,634 mai mult decât în 1913. Corăspunzător însă și veniturile se vor urca cu 2,264,157.883 coroane adică cu 191,384.852 coroane mai mult decât în anul trecut. Budgetul se va încheia prin urmare cu un excedent de 61053 coroane.

Din suma preliminară pentru cheltuieli 156 jumătate milioane sunt pentru cheltuieli ordinare, iar 43 și jumătate milioane pentru cheltuieli de tranziție. Cheltuielile pentru investiții sunt reduse cu 8,000.000 coroane.

Cheltuielile camerelor legiuitoare se urcă cu 95.000 coroane. Urcarea aceasta a fost provocată prin cheltuielile făcute în legătură cu sesiunea delegațiilor în Viena și cu garda parlamentară.

Pentru afacerile comune cheltuielile se urcă cu 20 milioane și jumătate mai mult decât în anul trecut. Aci e vorba de cheltuielile necesare pentru dezvoltarea armatei, mai cu seamă a marinei de război.

Necesitățile pensiunilor se urcă cu 8,980,000 cor. Pentru zidirea de edificii pe seama jandar-

meriei 110,313 cor., pentru organizarea serviciului de siguranță a statului se cer încă 120,000 coroane.

În bugetul ministerului de finanțe se pot lăsa 1,250,000 cor. Plasarea și asigurarea zilerilor s'a făcut după modul unterbeamterilor germani. Cheltuielile împreunate cu monopolul sării s'au ridicat.

Pentru utilizarea gazului dela Șarmășel se cer 139,000 cor., iar pentru introducerea lui în industrie alte 100,000 cor. Conducerea gazului în Budapesta nu se poate face din capitalul statului, ci numai a particularilor; în scopul acesta se tratează cu o societate engleză.

Cercetările specialiștilor americani au întărit afirmația geologilor maghiari, că în Ungaria sunt o mulțime de izvoare de gaz. Părea inginerilor din comisiune e că gazul din cauza depărtării nu se plătește să fie condus în capitală. Dar se poate utiliza cu cel mai mare succes în localitățile din apropiere, cum e Clujul și Murăș-Oșorheiul. Cu aceste orașe se vor și face contracte, deocamdată provizoriu până la noi dispozițiuni.

Cheltuielile ministerului de agricultură cresc în total cu 5.642,822 cor. Pentru regularea cursului râurilor, în consecință pentru oprirea inundațiilor se cer 3,000,000 cor. Din acestea 500,000 sunt destinate numai pentru Murăș și 300,000 pentru Culpa, 100,000 cor. se vor întrebuința pentru încurajarea turistică.

26 Martie (7 Aprilie). Imperiul german, Rusia și Austro-Ungaria au recunoscut ieri regatul României, însărcinând pe reprezentanții lor la București să felicite pe rege și guvernul român, astăzi a prezintat și ministrul american felicitările Statelor-Unite.

27 Martie (8 Aprilie). Impăratul german depesează regelui Carol felicitările sale „pentru marele eveniment care va întări de veci dinastia și regatul României”.

Regele Carol răspunde următoarele:

„Mișcat în adâncul inimei de simpatia plină de iubire și de caldele urări ale Majestății Voastre, ne grăbim a Vă exprima mulțumirile noastre ferbinți și duioasa noastră bucurie. Însemnătatea acestui act istoric se mărește mult prin recunoașterea urmată repede, care cuprinde în ochii mei și recunoașterea unor ani de muncă oșobitoare. Cu sentimentele alipirei nestrămutate și a recunoștinței statornice, rugăm pe M. Voastră și pe împărăteasa a ne păstra întotdeauna bunăvoința în care am fost desmierdați până' acum cu atâta prisosință.

Carol.

30 Martie (11 Aprilie). Principele Carol Anton scrie fiului său:

„Este un adevărat potop de scrisori, telegrame și adrese de felicitare, care-a căzut peste mine cu prilejul proclamării regatului, dar care mă umple și de-o mare bucurie! De prețutindena și din cele mai deosebite sfere și direcțiuni primesc numai expresiunea celor mai călduroase simpatii pentru săvârșirea fericitei transformări. Trebuie să-ți mărturisesc că n'am mai pomenit niciodată, în anii cei mulți ai experienței mele, o judecată atât de hotărâtă și de

unanimă, o prețuire atât de nepărtinitoare a unui act de cea mai mare importanță politică! Mai cu seamă presa șvabă își exprimă deplina satisfacție, care-i și manifestarea sentimentului de dreptate înăscut acestui străvechi neam germanic. Nici eu nu pot mulțumi îndeajuns Celui de Sus, că mi-a îngăduit să trăiesc și să văd săvârșindu-se acest mare act!”

1/13 Aprilie. Ministrul plenipotențiar al Franței predă regelui Carol medalia militară franceză cu un autograf al președintelui republicii Jules Grévy. Scrisoarea cuprinde următoarele:

„Aceste modeste insignii, rezervate soldaților noștri de rând, vor sta cu vrednicie pe pieptul Alteței Voastre Regale, care le-a meritat prin vitejia dovedită în fruntea armatei Sale. Avem credința că le veți primi drept mărturie despre sincera noastră dorință de a întări legăturile de bună prietenie cari unesc republica Franceză și Principatul României”.

Noul rege se bucură de atențiunea Franței cu atât mai mult, cu cât această medalie se dă numai generalilor cari au câștigat o bătălie sau ostașilor de rând cari s'au distins prin deosebita lor vitejie.

Sosesc neconținut telegrame de felicitare din toate țările Europei și Americii.

Un ordin al împăratului Austriei hotărăște ca regimentul 6 de infanterie „Principele Carol al României”, cu garnizoana în Budapesta, să se numească de-acum înainte „Regele Carol al României”.

Regele Umberto al Italiei exprimă regelui Carol, în cuvinte calde, simpatia ce-l păstrează.

Ministrul Teleszky își termină expozeul cerând primirea proiectului bugetar, după ce acesta e real, iar guvernul a căutat ca la acoperirea necesităților de stat să facă toate economisirile posibile, luând în considerare situația economică a țării.

Proiectul se transmite comisiei financiare.

Ministrul Hazay înaintează câteva propuneri de importanță mai mică.

Berzeviczy Albert ia cuvântul în chestie personală și după ce reflectează scurt la vorbirea lui Polónyi, respinge acuzele ridicate ieri de Rakovszky împotriva academiei maghiare în legătură cu opul despre Rákoczy.

Dr. Șt. C. Pop luând cuvântul tot în chestie personală respinge acuzele ridicate de către Polónyi în vorbirea de ieri, că ar fi cetit citate false pentru dovedirea afirmațiilor sale din discursul său. E un fapt istoric incontestabil, că Românii în 1863—64 au fost recunoscuți de a 4-a națiune.

Polónyi răspunde imediat menținându-și acuză. Neagă că Românii ar fi fost recunoscuți de națiune în 1863—64. Românii nu pot fi recunoscuți de națiune pentru că sunt un element periculos. (Zgomot mare).

Dr. Șt. C. Pop. Respinge în chipul cel mai energic acuzele lui Polónyi, că deputații români ar fi falsificat intenționat date istorice.

Mai vorbește încă odată Berzeviczy în chestie personală și apoi camera continuă discuția chestiei românești.

Primul orator e deputatul român d. Vasile Damian (discursul îl vom da mâine în întregime).

Vasile Damian: Oratorii români antevorbitori au făcut deja cunoscută atitudinea Românilor cu care se identifică întru toate. Dorește să reflecteze numai la unele discursuri ale oratorilor maghiari, cari au tratat chestia dela ordine de zi în chip preocupat întrebându-o pentru interese de partid. E o imposibilitate ca tractând obiectiv chestia de naționalitate să nu se recunoască justetea pretensiunilor românești. Oratorul a tot așteptat o reparație dacă însă aceasta până acum n'a venit, va veni în tot cazul mai târziu. Contele Tisza și-a făcut numai datoria când a pornit tratativele și a făcut prin aceasta un serviciu țării. Oratorul regretă că primul ministru n'a făcut și mai mult.

Fiind ora 3 fără un sfert președintele ordonă o pauză de o oră.

La orele 4 redeschizându-se ședința d. Vasile Damian continuând critică atitudinea opoziției. Aceasta în zădar nu voiește să recunoască par-

În țară se discută mult diferitele proiecte pentru strălucita iberbare a încoronării, ce se va săvârși în ziua de 10 Mai. Guvernul socotește că ar trebui să se făurească două Coroane mărețe, din aur și pietre scumpe, însă regele se împotrivesc din răspuseri, căci prețioasele insignii ale Coroanei nu se potrivesc cu tradițiile țării și sunt la locul lor numai acolo, unde și păstrează rostul istoric și valoarea lor de odore moștenite din moși strămoși. Regele nu se lasă convins nici de întâmpinările miniștrilor, că orice stat trebuie să înceapă odată cu făurirea coroanei regale și că veacurile coroanei române nu trebuie căutate în trecut, ci numai în viitor. Regele propune în sfârșit să se făurească în arsenalul armatei o Coroană de oțel din tunurile cucerite la Plevna, iar reginei să i se facă o simplă coroană de aur, în atelierul unui giuvaergiu din București. Această propunere se primește cu entuziasm și ministrul de război dispune numai decât să se schițeze diferite modeluri:

16/28 April. Stabilindu-se programul pentru serbările încoronării, regele și regina pleacă la Sinaia, unde vor putea petrece câteva zile de liniște și dulce odihnă, după atâtea recepțiuni și ovațiuni. Dar și în mănăstirea dela Sinaia Li se face o primire strălucită, după care regele se îndreaptă numai decât spre Castelul Peleş, unde s'a lucrat toată iarna la interior. Seara, Castelul luminat cu foc bengal pare în tăcerea măreață a munților un palat din basme.

3/15 Mai. Perechea Regală sosește cu bine la Cotroceni. În camera sa de lucru regele gă-

tidul național român, căci el există cu toate aceste. Prin o astfel de atitudine nu poate fi nimic partidul național român. Nu ia la cunoștință răspunsul primului ministru.

Ugron Z. reflectează la vorbirea dlui Pop și spune că nu sunt competenți Românii ca să aperse pe Ungurii din Ardeal. Situația Ungurilor din Ardeal e îngreunată din cauza raportului de proprietăți de acolo. Oratorul declară că și el pentru ca să li se acorde concesiile de limbă naționalităților, și ar dori ca să se introducă chiar și în școlile de stat ore pentru limba naționalităților, deoarece ar fi chiar în binele Maghiarilor. Ia la cunoștință răspunsul ministrului.

Contele Eszterházy Mihály: Spune că tratative trebuiau pornite cu toate naționalitățile iar nu numai cu Românii. Oprimați sunt toți în țară, dar deputații români nu caută să împiedece dispozițiile prin care se exerciază oprimarea. Oratorul vorbește apoi despre cele 11 puncte ale Românilor. Spune că aceștia au părăsit sufragiul universal, pentru că contele Tisza e împotriva lui. Accentuează necesitatea colonizării. Vorbește apoi despre situația României în politica externă și spune că acolo ar trebui un diplomat corăpunzător.

Mai vorbește despre atentatul din Debrțin și constată că Românii numai deabia după câteva zile au protestat împotriva bănușelilor.

Primul ministru trebuia să se informeze asupra Românilor mai întâi de la Farkas Pál (Sgomot mare) și apoi să fi început tratativele cu Românii.

Oratorul încearcă să dovedească în baza datelor lui Farkas Pál că institutele financiare românești ar face o politică în dauna maghiarimei.

Și opoziția e aplicată a sta de vorbă cu naționalitățile, dar nu cu sare. (Sgomot). Politica inaugurată de primul ministru în chestia de naționalitate e potrivită să slăbească fidelitatea regimentelor recrutate din ținuturile locuite de

sește pe o pernă de catifea roșie Coroana de oțel și se bucură mult de grija și dragostea cu care se vede că a fost lucrată. Este gata și Coroana Reginei, mult mai mică decât a Regelui și făcută numai din aur, fără pietre prețioase.

Principele Carol Anton scrie fiului Său, cu data de 29 Aprilie (11-Mai):

„Cu cât s'apropie momentul istoric al serbărilor de încoronare, cu atât mai mult simt durerea de a nu putea fi martorul marelui act... Leopold ne va reprezenta pe toți. — Vei fi primit pe Dimitrie Sturdza și vei fi vorbit cu dânsul. Vizita lui aci ne-a fost cât se poate de binevenită; am putut lămuri câteva lucruri, mai cu seamă despre sosirea la București a nepoților Ferdinand și Carol, despre care îți va fi împărtășit gândurile noastre bine cântărite. Prezența lor o socotim ca o necesitate politică, dar și ca un avantaj pedagogic: necesitatea politică este urmarea înțelegerii ce-am încheiat de curând în vederea succesiunii la Tron, iar avantajul pedagogic stă în legătura cu firea nevrăstnică a celor doi nepoți, cărora le-ar putea face rău impresiile covârșitoare ce-i vor năvăli la București în toată manifestățiunile grandioase. De aceea vă rugăm cu toată stăruința, pe tine și pe Elisabeta, să nu-i opriti cu nici un chip mai mult decât va fi neapărată nevoie. Ei vă vor aduce omagiile lor, se vor prezenta poporului român, apoi după câteva zile vor pleca numai decât. O petrecere mai îndelungată n'ar da roade politice, dar s'ar putea să turbure desvoltarea intelectuală și sufletească a copiilor... Totodată tu și Elisabeta nu ne veți înțelege greșit, dacă vă mai rugăm stăruitor să acordați copiilor numai ceea ce nu se va putea ocoli. În sufletele lor nu trebuie să incolțească ideea că se vor înfățișa la București în calitatea lor de viitori moștenitori ai Tronului, de care poate că nu-și dau încă seama, ci numai ca reprezentanții generației celei mai tinere, datori să prezinte omagiile lor Unchiului regal... Veți prețui desigur foarte aceste griji și veți înțelege că numai cu oarecare temeri le-am dat voe copiilor să plece. Trebuie să ne stați într'ajutor, pentru că impresiunile copiilor să rămână binefăcătoare și educative.

naționalități. Nu primește răspunsul primului ministru.

Președintele camerei propune ca discuția chestiei românești să se continue în ședința de mâine.

Deputatul **Szentiványi** face propunerea că mâine, fiind aniversarea zilei morții lui Francisc Kossuth să nu se țină ședință, căci prin aceasta s'ar profana memoria lui Kossuth.

Primul ministru **contele Tisza** vorbește pentru propunerea președintelui camerei spunând că camera lucrând în interesul patriei, nu profanează memoria nimănui.

Camera primește propunerea președintelui. **Sághy Gyula** interpelează în chestia meetingului ce-l aranjează liga culturală în București.

Interpeleția e adresată ministrului președinte. — Are cunoștință dl prim ministru că Liga Culturală aranjează în 29 Martie în București un mare meeting, având la ordinea zilei tratativele cu Românii și noua lege electorală din Ungaria?

— Are de gând dl prim ministru să intervină pe cale diplomatică, ca un stat străin să nu se amestece în chestiunile interne ale Ungariei?

Deputatul **Sághy** motivându-și interpeleția declară că nu și-a putut câștiga informații perfecte că oare știrea despre meeting corespunde adevărului sau nu. Se miră însă totuși cum s'a putut lansa o astfel de știre în publicitate, căci punctele puse la ordinea de zi a meetingului e un amestec în afacerile interne ale unui stat străin. Un astfel de amestec însă nu poate fi suferit de către nici un stat, pentru că e o umilire a prestigiului lui.

Primul ministru îi răspunde imediat interpelețantului declarând că obiectul interpeleției e o chestie internă a guvernului român și până când nu are informații pozitive nu vrea să-și spună nici chiar părerea lui, dar să mai ceară și o intervenție pe cale diplomatică.

Deputatul **Sághy** declară că nu ia la cunoștință răspunsul primului ministru.

Ședința de azi s'a terminat la orele 6 seara.

Discuția chestiei românești spre sfârșit.

Probabil că discuția chestiei românești se va termina în ședința de mâine. La cuvânt e anunțat încă **Mangra Vazul**, care, după cum se afirmă, nu va vorbi la chestia românească, ci va răspunde la atacurile ce i s'ar fi făcut în cursul discuției.

Mâine va lua cuvântul și deputatul român **Dr. Alexandru Vaida-Voevod** care va răspunde lui **Polónyi** și celorlalți oratori opoziționiști.

Opoziția nu va lua parte la ședința de mâine.

Partidele opoziționiste maghiare au hotărât azi seara că mâine nu vor lua parte la ședință fiind ziua aniversării morții lui Kossuth.

Telegrame primite noaptea.

Logodna principelui Carol al României cu fiica țarului.

București, 19 Martie. — *Perechea moștenitoare română împreună cu augustii săi tii: principele Carol și principesa Elisabeta vor pleca în 28 Martie la Tarscoie-Selo, în vizită de zece zile la curtea țarului. Cu această ocaziune principele Carol se va logodi cu marea principesă Olga, fiica mai mare a țarului. În scopul acesta se fac pregătiri întinse de ambele părți.*

Intrevedere între domnitori.

Berlin, 19 Martie. — Ziarele de aici au informația, că cu ocaziunea călătoriei împăratului Wilhelm la Korfu, va fi cercetat de familia regală grecească, precum și de noul domnitor al Albaniei.

Cefinje, 19 Martie. — Regele Nichita va călători încă luna aceasta în Scutari, ca să se întâlnească cu domnitorul Albaniei.

Executări în masse.

London, 19 Martie. — *Din Mexico-City se anunță, că ieri în Joutla (provincia Morelos) trupele guvernului au executat 149 de soldați revoluționari. Câte doisprezece au fost duși în grupuri afară de oras, unde au fost împușcați. Execuția a ținut mai bine de o oră. Mulți soldați revoluționari au leșinat la vederea tovarășilor uciși; aceștia apoi au fost străpuși cu baioneta.*

Remanierea cabinetului francez.

Paris, 19 Martie. — Astăzi după amiază și-a prezentat demisia și ministrul de marină Monis. Urmașul lui va fi Lebrun, fostul ministru al coloniilor, al cărui post îl va ocupa Maginot, șeful de cabinet al departamentului de război. Aici însă s'a răspândit știrea încă neconfirmată, că o criză generală de guvern va urma până luni mai târziu.

INFORMAȚUNI

† Ioan Zaicu.

Murind Ioan Zaicu am rămas mai săraci cu un artist de valoare și cu un bun român. Sufletul lui nobil, idealismul și dragostea lui față de cultura neamului nostru se reoglindește atât din arta sa cu care ne-a împodobit o mulțime de biserici, cât mai ales din dispozițiile lui luate înainte de moarte cu câteva săptămâni.

Eram lângă patul lui, când mi-a comunicat voința de a face o *fundatiune de 20.000 coroane* cu scopul ca din interesele acestui capital să se crească an de an studenți pentru pictură. Administrarea acestei fundatiuni să se facă prin „Asociațiunea” din Sibiu. Fundatiunea să poarte numele de „Fundatiunea lui Ioan Zaicu și soția Viora”.

„Văd și știu că suntem săraci și că din această cauză nu avem tineri calificați în pictură, de aceea fac aceste dispoziții”, — îmi vorbea fiertatul. Dna Zaicu născ. Viora Ruga a luat asupra d-sale acest obigatoriu de a împlini dorința iubitului său soț, și având toată încrederea în promisiunile soției sale a abstat dela facerea testamentului în direcția aceasta.

Ioan Zaicu s'a născut în comuna Fizes din comitatul Caraș-Severin din părinți plugari. După terminarea studiilor academice din Viena a întreprins mai multe pictări de biserici. În 1897 a terminat pictura bisericii din Zombolya, unde cunoscându-se cu familia Ruga, s'a căsătorit cu Viora Ruga. Înlesnindu-i-se poziția materială prin sprijinul familiei Ruga, a putut să întreprindă pictarea mai multor biserici. Astfel a pictat dela anul 1897 până la 1913 bisericile din: *Nădlac, Vârșand, Jădani, Cerneteaz, Săcusigiu, Sebeșul-sădesc, St.-Nicolaul-mare, Borlova, Iladlu, Siclău-Pocioveliste, Checia-română, Cădnadlunguresc, Fenis, Doclin* și în urmă biserica din *Timișoara-Fabric*, la care s'a și îmbolnăvit, contractându-și un morb de rinichi din materia veninoasă, din care trebuia să-și formeze diferitele colori.

A căzut deci jertfă abnegațiunii și sângurintei cu care a muncit totdeauna pe acest teren. A fost omul muncii, care a lucrat fără harnă și reclamă, și în urmă din sudoarea fetii lui lasă o bună parte neamului, din care a făcut parte.

A lăsat în urma lui și mai multe tablouri de o rară valoare.

Dumnezeu să-l odihnească!

Timișoara, la 17 Martie 1914.

Dr. P. Cioban.

Arad, 19 Martie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic atenționează vreme schimbătoare, în unele locuri ploaie. Prognostic telegrafic: vreme schimbătoare. Temperatura la amiază a fost: 9.4 C.

Muzica românească în Academia ungurească. Seară sala de conferențe a Academiei maghiare, timp de public cum nu mai fusese de câțiva ani, a răsunat de aplauze într-un moment de supremă sinceritate, la adresa... neamului românesc.

Conferențiarul, d. *Béla Bartók*, un simplu profesor la conservatorul de muzică, cutreeră țara de ani de zile cu gramofonul în spinare, adunând cântece populare, jertfind timp și bani din inițiativa proprie, fără să fie subvenționat de cineva.

Astfel a rătăcit prin munții noștri, a întâlnit ciobani cântând din fluer și fete dobind la izvor; ne-a îndrăgostit de popor, ne-a învățat limba și de doi ani colecționează cântece românești.

Acum, după multe stăruințe și cu concursul asociației etnografice maghiare, a reușit să ajungă până în sala de conferențe a Academiei maghiare; asistența numeroasă și selectă, venită mai mult din curiozitate și plăcere pentru exotisme, a rămas încântată.

D. Bartók a avut ideea fericită să aducă și cinci Români în port național (trei bărbați și două femei) veniți din Tebea, moșii veritabili, cari deși astăzi pașnică pribegind cu călușorul încărcat de ciubare, totuși mai inspiră teamă celorce în 48 au încercat să pătrundă în munți.

Și Români noștri au cântat din fluer și cimpoi, nevestele au cântat doine și au dansat, creind o atmosferă dulce, senină, românească în sala celei mai înalte instituții culturale maghiare; iar publicul obișnuit să asculte numai injurii la adresa noastră dela acea tribună — feastădata a uitat dușmănia de rasă și pătruns de cea mai curată melodie, a izbucnit entuziasmat în aplauze viroase.

Conferențiarul, după studii serioase făcute la fața locului, a caracterizat cum nu se poate mai bine cântecele noastre tradiționale. A constatat că Români au o comoră de cântece încă neexploată, plină de farmec și duioșie. Dsa are de gând să le și tipărească; în acest scop merită atenția tuturor iubitorilor de arta noastră populară.

Munca dlui Bartók, pe lângă valoarea ei artistică, e o adevărată operă culturală, care ar putea servi ca pilă Românilor; iar aceia cari prin prisma politicii veninoase ne dușmănesc, ne-ar putea privi dintr'un punct de vedere cultural mai înalt, de câteori vor dori să se apropie de noi.

D. Bartók merită lauda și recunoștința noastră.

Fondul flotei naționale române până la 1 Martie v. 1914. Comitetul flotei naționale din România ne comunică, că totalul general strâns pentru sporirea flotei române de război se ridică, până la 1 Martie v. 1914, în limita sumei de 2.606.749 lei 64 bani.

Revizuirea constituției sârbești. Ziarul sârbesc „Ba'kan” din Belgrad anunță că revizuirea constituției sârbești se va face în urma dorinței țarului Rusiei. Se știe anume că principele moștenitor Alexandru al Serbiei sa va căsători cu una din fiicele țarului Rusiei, iar acesta voiește de pe acum să asigure tronul viitorului său ginere, a cărui situație nu este lămurită pe deplin.

Principele George a renunțat la tronul Serbiei la 15 Martie 1909, dar dreptul principelui Alexandru la tronul Serbiei n'a fost recunoscut de marea scustină, ci numai de scupștina ordinară. Acestui act trebuie să i se dea și formele legale, înainte ca principele Alexandru să se căsătorească cu fiica țarului.

Ziarul „Balcan” mai anunță că cu ocazia căsătoriei principelui moștenitor Alexandru se va face o schimbare pe tronul Serbiei.

† **Nicolae Cristea**, paroh gr. or. român în Valea-Bulzului, membru al comitetului și scaunului protopresbiteral al tractului Abrud, presidentul direcțiunii institutului de credit și economii „Zlagneana”, după un morb lung și greu, a decedat Marți în 4/17 Martie a. c. la orele 4 p. m. în etate de 57 de ani, după 31 de ani ai preoției și căsătoriei.

Rămășițele pământești ale regretatului defunct, se vor așeza spre vecinică odihnă Vineri, în 7/20 Martie a. c. la orele 10 a. m. în cimitierul bisericeii gr. or. române din Valea-Bulzului.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Dunarea amenință cu inundații. Se anunță din Craiova: Apele Dunării au început să crească amenințând cu inundarea.

În comuna Grindeni apele au venit așa de mari, încât prefectura a dat ordin ca o echipă a serviciului tehnic să ia măsuri pentru facerea unui dig de apărare. Totdeodată prefectura

judetului a încunostintat pe țărani să fie cu băgare de seamă ca să previe un eventual pericol.

Expediția lui Amundsen la polul nordic. După cum se anunță din Christiania, Roald Amundsen în a doua expediție polară ce va întreprinde-o la toamnă va lua cu dânsul și trei aeroplan.

Se știe că Amundsen a fost primul călător polar care a străbătut până la polul sud și a plantat steagul Norvegiei în mijlocul câmpiilor de gheață din Antartica. Când a plecat la polul sud toată lumea știa că el a plecat spre nord, așa încât a fost mare mirarea lumii științifice, când l'a văzut și pe el la polul sud. Dintre multele expedițiuni cari au năvălit spre centrul Antarticeii, numai Amundsen a avut norocul să-și ajungă scopul; ceilalți s'au întors fără rezultat, iar Scott, vestitul explorator, a rămas în câmpiile de gheață pentru totdeauna. Succesul lui Amundsen e a se atribui curajului și îngrijirii extraordinare și amănunțite. Credem că își va ajunge și scopul de a trece peste polul nord, sau în aeroplan sau în săniile provăzute cu motor.

Mari zăpezi în Germania. Se anunță că în Berlin, peste Pădurea-Turingică și peste Pădurea-Neagră și în mai multe ținuturi după furtunile ce au avut loc ieri și alaltăieri, a început să cadă zăpada în mari cantități.

Accidentul unei dansatoare. Renumita dansatoare rusă Ana Pavlovna și-a frânt piciorul drept tocmai la reprezentarea de adio dela teatrul Odéon din St.-Louis (America). Dansatoarea își are asigurate ambele picioare la o mare societate americană pe 100,000 dolari. Astfel va primi pentru un picior rupt 50,000 dolari despăgubire; ceea ce evident îi va alina suferințele.

Telefon fără sârmă. Între Paris și Bruxelles se fac experimentări cu o invenție nouă, numită telefon fără sârmă. Invenția e a inginerului belgian Goldschmidt, aplicată la un microfon al italianului Marvi. Experimentele au dat rezultate strălucite: la mai multe mii de kilometri se poate transmite vocea, muzica. — ceea ce lui Marconi nu i-a reușit. Noua invenție va fi cumpărată de statul francez.

Ciocnire pe mare. Astăzi stațiunea din Antwerpen a primit o marconiogramă de pe vaporul german „Kaiser Wilhelm der Grosse”, care înștiința că în largul mării s'a ciocnit cu un alt vapor, care s'a scufundat imediat. Vaporul german a rămas avariata puțin, de pe celălalt vapor necunoscut nu a putut fi salvat nimeni din cauza ceții.

Progresele radiotelegrafiei. Experiențele radiotelegrafice făcute de Marconi la Augusta (Sicilia) față de ducele de Abruzzi au ținut patru zile. S'au primit depeși dela o distanță de 2800 de kilometri ziua, iar de o depărtare de 6500 km. noaptea. Marconi a aplicat primele sale aparate pe bordul vaselor din escadră pusă sub comanda ducelui de Abruzzi.

Din stațiunea radiotelegrafică Naue de lângă Berlin s'a reușit a se comunica cu stațiunea Winduk din posesiunile germane africane; adică la o distanță de 9700 km.

Arestarea unui anarhist în Serbia. Doi polițiști ruși au arestat ieri într'o casă din oraș pe cunoscutul revoluționar Alexandru Pavlov deoarece într'o adunare anarhistă din Danemarca el fusese desemnat să omoare pe țarul Rusiei. Autoritățile sârbești l'au extradat pe Pavlov deoarece el e urmărit și pentru alte delict.

Luptele din Cirenaica. Ieri trupele italiene au ocupat Gellabia, (Cirenaica) după o luptă care a ținut scurt timp. Lupte însemnate s'au dat la Marua, lângă Cirene și la El. Caruba, lângă Merg. Dușmanul a fost bătut pretutindeni. Trupele coloniale italiene compuse din scârde la Benghasi ce s'au luptat vitejește, au suferit mici pierderi.

Catastrofa din sudul Rusiei. În legătură cu catastrofa de pe marea de Azov se anunță din Odessa:

Din cauza uraganului apele au crescut cu peste trei metri. În partea sudestică a litoralului

au fost distruse 380 de case și cu acest prilej au avut loc scene sfâșietoare; 800 de locuitori s'au înecat.

Expedițiunea științifică a lui Roosevelt. Un cablogram particular sosit la Londra vestește că expediția lui Roosevelt îndreptată spre pădurile neumblate ale Braziliei a obținut foarte bune rezultate științifice. S'au făcut interesante descoperiri asupra florei și faunei atât de bogate din acele ținuturi.

Richepin candidat la deputăție. Scriitorul Jean Richepin își va pune candidatura în departamentul Aishe cu program democratic și va face în curând un turneu prin circumscripție.

Discutarea legii „home-rule”. Camera engleză se ocupă de Home-rule: se produc violente scene. D. Asquith amintește propunerile făcute la 9 Martie cu privire la Irlanda și la Ulster și adaogă că bilul home-rule va trebui să fie completat printr'un număr oarecare de modificări în ce privește administrațiunea și finanțele, dar că guvernul nu poate deocamdată stabili o schemă definitivă și amănunțită. Opoziția reproșează dlui Asquith că a făcut la 9 Martie propuneri de o ipocrizie provocătoare. D. Bonar Law declară că vede în această ocaziune de a se discuta un vot de blam în contra guvernului.

O corabie norvegiană jefuită de pirați. Din Honkong vine știrea, că mai mulți pirați chinezi au jefuit vaporul norvegian „Childar” pe care s'au imbarcat ca pasageri. Pirații i-au ucis mai întâi pe ofițeri, le-au luat armele și 6000 dolari și au dispărut.

Mulfănită publică. Indurerata familie Moldovan cu adâncă recunoștință mulțumește tuturor prietenilor și cunoscuților, cari și-au exprimat condoleanțele ori au participat la înmormântarea prea iubitului lor tată. — Alex. Moldovan.

O mare operă de binefacere întreprinsă de o împărăteasă. Dintre toate reginele și împărătesele din Europa, mi se pare că aceia despre care s'a vorbit și se vorbește mai puțin este împărăteasa Rusiei. Aproape în totdeauna ziarele n'au vorbit decât de sănătatea puțin zdruncinată a blândeii împărătese, de dragostea ei mare pentru familie și grija chinuitoare ce-o stăpânea pentru viața soțului ei iubit și a celui plăpând moștenitor, atât de păzit.

Iată însă că și marea împărăteasă a Rusiei a rupt cu monotonia vieții de curte și s'a înscris în tabăra binefăcătorilor națiunii și ai omenirei.

Împăratul Nicolae II a destinat un milion de ruble pentru instituții, cari vor avea menirea să protejeze copiii nou-născuți și a invitat pe împărăteasă, ca să ia sub înalta ei protecție această mare operă socială, națională și umanitară.

Împărăteasa a primit cu bucurie misiunea ce i s'a încredințat și a ordonat să se elaboreze un proiect de statute generale cu privire la protecția maternității. Deși Rusia se găsește sub raportul populației, în creștere și deci inițiativa acestei întreprinderi, nu se datorește ca în Franța, unei urgente nevoi de salvagardare a patriei, totuși nobilele sentimente ale împărătesei și acțiunea ei întreprinsă de considerațiuni atât de umanitare i-au atras simpatie și concursul cel mai necondiționat din partea tuturor.

Se crede chiar că „Societatea pentru protecția maternității și îngrijirea copiilor din prina vârstă” înființată de împărăteasă la Tsarskole-Selo, va lucra pentru ca în întreaga Rusie să se resimtă binefacerile ei; iar în ceea ce privește organizarea acestor instituțiuni, se vor avea în vedere instituțiile model de acest gen, introduse în Franța de către doamna Carnot.

Rezultatele obținute în Franța prin societățile mutuale de maternitate sunt strălucite și mortalitatea copiilor mai mici de patru ani a scăzut pentru orașe dela 36 la sută la 6 la sută; iar pentru sate până la 2 la sută.

Sentimentele frumoase și activitatea împărătesei Rusiei cât și dărnicia atât de bine întrebuintată și folosită a împăratului, vor pune curtea împărătească a colosului din nord, într'o lumină cu totul alta decât cea în care a fost înfățișată până acum.

Iar omenirea și istoria va mai prenumăra încă o împărăteasă miloasă, bună și ocrotitoare pentru cei mici și umili.

Adunarea generală a Institutului de credit și economii „Furnica” din Făgăraș. În 14 c. s'a ținut adunarea generală ordinară a 30-a a fruntașului institut de credit din Făgăraș „Furnica”. La adunarea generală s'au prezentat 19 acționari cu 324 acțiuni. Au fost realeși în conziliul Direcțiunii d-nii **Partenie Cosma** dir. executiv al „Albinei” din Sibiu și **Dr. Teodor Popescu** adv. Făgăraș, iar ca membru nou în locul regretatului **Maksimilian Recean** a fost ales d. **Ioan Lepădat** directorul Băncii gen. de asigurare din Sibiu.

Un lucru de mare însemnătate pentru „Furnica” s'a hotărât în aceasta adunare generală și anume: acționarii prezenți cu unanimitate au hotărât ridicarea capitalului societății dela K. 240,000.— la K. 500,000.—. Urcarea aceasta a capitalului societății a trebuit să se facă în urma creșterii continue a afacerilor acestui institut.

Institutul din beneficiul net al anului expirat de K. 36,582.87, jertfește pentru scopuri culturale și de binefaceri frumoasa sumă de K. 2,413.87.

Cu suma de mai sus a jertfit institutul dela înființarea lui și până azi pentru scopuri culturale și de binefaceri considerabila sumă de K. 41,860.17.

Adunarea generală a decurs în cea mai deplină ordine, iar după adunare s'a dat un prânz comun în onoarea acționarilor prezenți de unde nu au lipsit nici toasturile.

Fi 1964 Un participant.

x **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, încuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)**

x **Trăsuri pentru copii, trăsuri de mână, scaune pentru copii, foarte ieftine la firma Hegedüs. (He 1891).**

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	— 19 Martie.
Grâu pe Aprilie	12.42
Grâu pe Maiu	12.33
Grâu pe Octomvrie	11.21
Secară pe Aprilie	9.56
Secară pe Octomvrie	8.62
Ovăs pe Aprilie	7.56
Ovăs pe Octomvrie	7.74
Porumb pe Maiu	6.70

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Alexandru Vașiadi, Tâmașda. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Martie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

OLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97-)

CONCURS.

„NÄDLÄCANA”

institut de credit și economii societate pe acții, în Nădlac (Nagylak comitatul Csanád).

Pentru ocuparea unui post de oficiant și a două posturi de practicanți la „Nădlăcana” institut de credit și economii în Nădlac se publică concurs cu termen până la 5 Aprilie st. n. 1914.

Reflecții au de a cunoaște limba română și maghiară și să dovedească că au absolvat vre-o școală comercială.

Cei liberi de miliție și cu praxă sunt preferiți.

Reflecții să-și formuleze pretenziunile de salariu și să se pronunțe când pot ocupa postul.

Direcțiunea
Institutului de credit și economii
„Nădlăcana”

Na 1956—3

Aduc la cunoștința On. public, cumcă ml-an deschis

cancelaria advocațională

în Aradul-nou (Ujarad) str. Rákóczy Nr. 140.

DR. IOAN TRIPA,
advocat

Ti 1964—3

Caut un scriitor

în cancelaria mea, care să fie vărsat în afacerile cărții funduare pe lângă plată după învolată.

Dr. M. MOLDOVAN, avocat
Marosludas.

(Mo 1963—3)

„FURNICA”

CASSĂ DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI, FĂGĂRAȘ.

PROSPECT.

Adunarea generală ordinară din 14 Martie 1914 a luat următorul conclud cu privire la urcarea capitalului social:

Capitalul social se urcă dela K. 240,000 la K. 500,000. În acest scop se vor emite 650 acții nouă de câte K. 400 sub numerii curenti 160—1250 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechiu are dreptul de a subscrie din noua emisiune atâtea acții, câte posedă din emisiunea primă, transcrise pe numele său. Pe lângă aceea mai are drept de subscriere tot după 12 acții vechi la 1 acție din emisiunea nouă (§ 4 al stat.).

2. Prețul unei acții nouă, pentru acționarii vechi se fixează în suma de K. 400 și K. 10 spese de emisiune.

3. Termenul pentru optare se fixează pe ziua de 1 Iunie 1914.

4. Prețul acțiilor se va plăti în sensul §-lui 6 al statutelor în 10 rate trilunare egale și a nume:

prima	rată de K	40 + K 10	spese de emis.	la	1	Iulie	1914
1	doua	"	"	"	"	1	Oct. 1914
1	treia	"	"	"	"	1	Ian. 1915
1	patra	"	"	"	"	1	Apr. 1915
1	cincia	"	"	"	"	1	Iulie 1915
1	șasea	"	"	"	"	1	Oct. 1915
1	șeptea	"	"	"	"	1	Ian. 1916
1	opta	"	"	"	"	1	Apr. 1916
1	noua	"	"	"	"	1	Iulie 1916
1	zecea	"	"	"	"	1	Oct. 1916

Se pot plăti și mai multe rate deodată.

5. Acțiunile nouă nu vor participa la dividenda anilor 1914, 1915 și 1916, ci acționarii vor căpăta numai 5% interese după capitalul vărsat, dela ziua sosirii banilor la cassa institutului până la 31 Decembrie 1916.

Față de acționarii, cari nu vor plăti ratele regulat, se va aplica §. 9 din statute.

6. Acționarii sunt rugați să prezinte subsemnatei direcțiuni acțiunile scrise pe numele lor (fără coala de cuponi) însinuând optarea pe epistola de pe contrapagină. Acțiunile astfel depuse la cassa institutului se provăd cu clauzula de opțiune și se restituiesc acționarilor cu un titlu provizor de acții, în care se va introduce plățile ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

7. Acțiunile, cari nu se vor opta de acționarii vechi până la 1 Iunie 1914 se vor vinde și la neacționarii cu prețul ce-l va fixa Direcțiunea ulterior. Din acest preț K. 400 se vor adăuga la capitalul social, iar restul la fondul de rezervă.

8. Acțiunile nouă vor participa la toate beneficiile și se vor împărtași de toate drepturile ce posed acționarii vechi — după plățile tuturor ratelor, dar în nici un caz mai înainte de 1 Ianuarie 1917.

Făgăraș, 14 Martie 1914.

(Fu 1962)

Direcțiunea.

Noutăți literare!

Se vând la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

O. Goga. **Domnul Notar**. Dramă în 3 acte din viața ardelenescă. Prețul Cor. 2 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Istoria statelor balcanice în epoca modernă**. Lecții ținute la universitatea din București. Cor. 3.50 + 30 filer porto

N. Iorga. **Pagini despre Basarabia de astăzi**. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Corepondența lui Dimitrie Aman** cugător în Craiova (1794—1834). După originale păstrate în „Muzeul Aman” din Craiova (1913). Prețul Cor. 4 + 30 fileri porto.

N. Iorga. **Un biruitor: Radu-Vodă Șerban**. 50 fileri + 5 fileri porto.

N. Iorga. **Femeile în viața neamului nostru**. Cor. 2.50 + 20 fileri porto

N. Iorga. **Viața femeilor în trecutul românesc**. Poate fi întrebuințată și ca o carte de ce-tire și studiu pentru școalele de fete. Cor. 1.75 + 10 fil. porto.

N. Iorga. **Scrisori domnești**. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Trei lectii de istorie despre însemnătatea Românilor în istoria universală ținute pentru Principele Carol la deschiderea cursurilor de vară din Vălenii-de-Munte**. 75 fileri + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Note de drum Prin Germania. La Colonia. Spre Bruxelles. Prin Franța de Nord la Calais. Rânduri din Anglia. Oxford. Windsor. Paris. Versailles**. Cor. 1.50 + 10 fileri porto.

N. Iorga. **Tulburările bisericești și politica-mismul**. O cuvântare și articole. 75 fileri + 10 fileri porto.

Virgil Arion. **Pagini din timpul răscoalelor țărănești**. Cu o prefață de N. Iorga. Prețul cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. N. Beldiceanu. **Poezii**. Cor. 1.25 + 10 fil. porto.

M. I. Chirițescu. **Răsaduri. Nuvele**. Prețul Cor. 2.— + 20 fil. porto.

M. Lungianu. **Zile senine**. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

M. Beza. **Pe drumuri. Din viața Aromânilor**. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

A. Dumas-Tatăl. **Enric IV. Bibl. Istorică „Flacăra” Nr. 19**. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

Zotti Hodoș. **Masa ieftină**. Gătirea mâncărilor de dulce și de post. Rețete de bucate simple și bune. Cor. 1.20 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Ce este fericirea?** Cor. 1.— + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Sentimente pasiuni**. Cor. 2.— de lux 2.50 + 10 fil. porto.

N. Zaharia. **Mihail Eminescu. Viața și opera sa**. Cor. 4.— + 20 fil. porto.

N. Iorga. **Studiul și documente cu privire la istoria Românilor. Vol. XXI. Documente interne**.

Miscellanea. Cor. 10.— + 30 fil. porto, vol. XXIII. **Acte străine din arhivele Galitiei**, vechii prusii și a țerilor de jos. Cor. 6.— + 30 fileri porto.

Ilustrate cu fotografiile Goga—Vlăicu. La cerere generală am editat din nou din aceste ilustrate, brom-braune. Bucata costă 20 fil., 100 bucăți Cor. 14.— franco.

Ilustrate nouă dela balul costumat. 1 serie 25 feluri colorate ori matt costă Cor. 4.— + 10 fil. porto. Bucata 20 fil. 100 bucăți egal sortate Cor. 14.— franco.

Noutăți din Bibl. Minervei a 30 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 142. Victor Rákosi. **Satul meu**.

Nr. 143—144. Camille Coquand. **Suferințele culturăului vol. I—II (Fiul lui Napoleon)**.

Nr. 145. A. Conan Doyle. **Doctorul Negru**.

Nr. 146. I. Ciocârlan. **Fără noroc**. Schițe.

Nr. 147. C. Dem. **Oamenii zilei**. Schițe și observațiuni.

Nr. 148. I. Dragoslav. **Povești de Crăciun**. Ion Minulescu. De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.— + 10 fil. porto.

P. Locusteanu. **Suntem nebuni**. Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veti convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

TELEFON: 11-75.

Mo 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTE!

CURĂȚEȘTE!

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl gulere și manșete în mod inexceptionabil.

Fabrica: strada Körbe nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor

Oradea-mare (Nagyvárad).

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

He 1429

precum și viță americană pentru altor, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.)

Medias. — Medgyes.

Serviciu conștiințios.

Soluri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

BĂIEȘIT!

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare, foarte potrivite și promovătoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrilor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.**

STEMMER A. JÓZSEF

specialist

(Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Săptămâna de 190 fil.

în

BAZARUL

de concurență dela teatru

FACE SENZAȚIE!

Fiecare să se convingă depre articlii de mai jos:

Articlii de modă pentru femei:

1 buc. corsetă fin brodat, decorat cu datele	Cor. 1.90
3 buc. cârpe de lână pentru cap, își ține culoarea	Cor. 1.90
Cel mai modern reticul	Cor. 1.90

Articlii de modă p. bărbați:

6 perechi de manșete fine în culori sau albe	Cor. 1.90
1 per. bretele și 1 per. jaretiere fine	Cor. 1.90

Diferite:

2 buc. perine pentru canapea cu îmbrăcăminte cu desen	Cor. 1.90
1 buc. millien, 1 buc. servetă pentru tasă și 1 buc. fugar pentru masă	Cor. 1.90
3 măsaie fine cari nu-și pierd culoarea	Cor. 1.90
6 servete pentru pahare	Cor. 1.90
1 cămașă brodată și cu panglică	Cor. 1.90
sort de clott negru cu fodră în 20 de feluri	Cor. 1.90
corțuri de creton ce se spală cu fodră	Cor. 1.90
Jupon fin de clott cu 1 și 2 ajururi de flanel sau pantaloni în orice culoare	Cor. 1.90
Cârpă mare	Cor. 1.90
6 buc. ciorapi de iarnă și vară	Cor. 1.90
12 buc. batiste fine cu ajur	Cor. 1.90
3 apărătoare de corset cu broderie și panglică	Cor. 1.90
1 buc. cămașă de vânător pe din jos pantaloni	Cor. 1.90
Ploiere „szilk”	Cor. 1.90
Cârpe de mătăasă pentru cap	Cor. 1.90
2 sorturi late pentru casă în orice culoare	Cor. 1.90
Pantaloni albi de șifon ce se spală, cu panglică	Cor. 1.90
Șal de datelă cu broderie	Cor. 1.90
2 buc. ștergare fine	Cor. 1.90
Sorturi de clott sau de lister pentru fete dela 5—8 ani	Cor. 1.90
12 per. socni croșetat	Cor. 1.90
12 gulere în orice fason	Cor. 1.90
Cele mai moderne pălării pentru orice culoare și fason	Cor. 1.90
4 cravate fine de mătăasă	Cor. 1.90
Ka 1816.	

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Executare
promptă.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă de la cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri
moderate.

Bătăturile,

scortozena pielei, urci-
clorii de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fill., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la proșăfi-
tor: Dr. E. FLESCB, farmacia la „COROANĂ” în Győr

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor”, —
„Regina Bosniei” și —
„Arul Dușan”.

ulțol puternici, de doi-trei ani, încercați în
Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poa-
mele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

in Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și
școala mea de pruni se găsește în cel mai
splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat
cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-
herzegovinean, precum și la expoziția din 1896
dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de
argint, în 1900 la expoziția universală din Pa-
ris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și
în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ulțol puternici, pe ales, de 3 ani
cor. 50 ambalaj franco, gară Brčko (Bosnia)

Prune fine uscate în făzi de câte 5 chlgr.
cor. 6.— dela Brčko.

(Ko 1841—20)

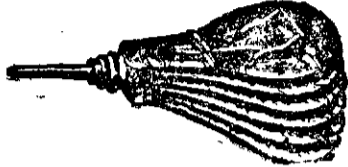
PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE.

TELEFON 77—51.

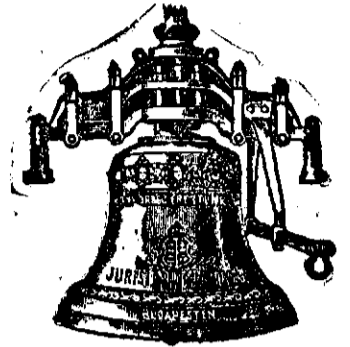
Juristics Márton

BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 — 53.

Execută orice lucrare în aceasta branșă: expediază clopote excelente cu tonuri
curate și pline, retoarnă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane în-
vârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană invârtitoare din
fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale
din fer de clopote, cu preturi moderate. — Cu prospecte servesc cu plăcere.

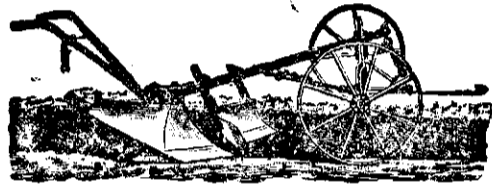
Mai departe execut tot felul de
ar anjament complete pentru
atelieri de lăcătușerie și făurarie.

motor de clopote
și fabricant de
staluri pentru
clopote (Ju 1489)

H. EGYI JÁNOS, lăcătuș

măstru lăcătuș. Atelier
de mașini și depozit de
mașini agricole.

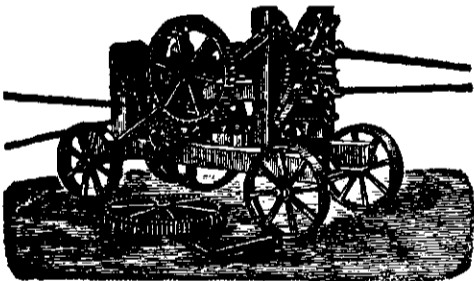
Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă toffelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de
sfecle și secică, despoetoare de porumb, rășnițe de orz, mașini exce-
lente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi toffelul de lucrări în această
branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea
și perfecta lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai
mare garanție. (He 1527) Prețurent gratis.

Ha 1877

Mașini funării și unelte ca specialitate de
pentru ani îndelungați se execută
solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK

APATIN. UNGARIA.

Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

NOUȚATE!

NOUȚATE!

Cremă de VIORELE

franceză, pentru față are efect nelntrecut.

După afirmațiile chimiștilor renumiți acesta e cel mai bun și mai nevătmător mijloc cosmetic pentru față.
Întrebuințând această cremă de vioarele franceză, atât tinerii cât vrăstnicii capătă o față de-o frumusețe extra-
ordinară, după o întrebuințare de 2—3 ori pielea feței se inviorează, se catifelează și primește o culoare
albă trandafirică, dispar încrețiturile, sbârcoiturile, pistruiele (alunetele), petele și orice fel de sgrăbunțe.
CREMA de VIORELE franceză nu numai înfrumusețează fața, ci o și conservă și o scutește împotriva in-
fluințelor vremii, soarelui și a vântului. Crema de vioarele franceză se poate întrebuința și ziua, pentrucă
pielea o absoarbe curând și nu scolpește de ea, iar după întrebuințare nu mai e necesar a întrebuința și pudră.

O pregătește și se poate
comanda cu poșta dela
IVAGSKOVICS. M. farmacia „Szent-János” NAGYKIKINDA. 1 coroană.

Comande de 6 borcane expedierea se face franco. Tot acolo se poate comanda și preparatul „NOARIN” a lui Iva-
kovics care este cel mai excelent și mai nesticăcios vopsitor pentru păr care în decurs de 10 minute dă părului
culoare castanie închisă sau neagră, așa, că nici chiar cei din apropiere nu pot observa vopsirea, nu murdărești
și menține colorarea luni de zile. — Pretul unei sticle 3 cor. Să ne păzim de imitații și falsificațiuni!

Cine vînde mai departe fabricantul ruz, acela capătă 1 tutel cu 8 coroane 40 fill. și îl trimite franco.

Recomandate de către cei mai renumiți medici

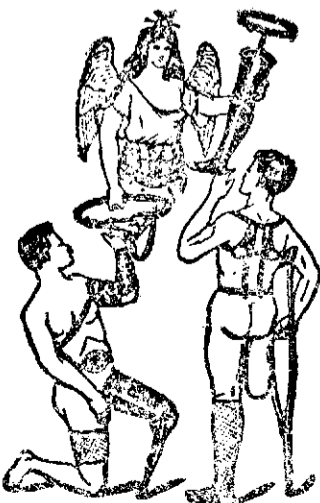
Bandaje,

piciorare artificiale, corsete, legătoare pen-
tru pânteco irigatoare, stropitoare, suspensorii,
îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac)
legătoare și articlii pentru bolnavi precum și
cele mai excelente prezervative franceze pentru
amei și bărbați, se vînd cu prețuri ieftine la

KEPES ELEK, bandagist.

Tot acolo se poate capătă vestitul prezervativ „noste-
bus ultra” și „606”. Sală separată, serviciu de probe
pentru dame și bărbați. Pentru oficiali și mîestri
reduceri de preț

NAGYVÁRAD == SASPASAGE.

Ke 830

Dufek Kálmán,

atelier de colorat și
fabrică de curățire
pe cale chimică

Cluj (Kolozsvar), str. Hegedus Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc. în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfecția și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comandele cu poșta conștiințios și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

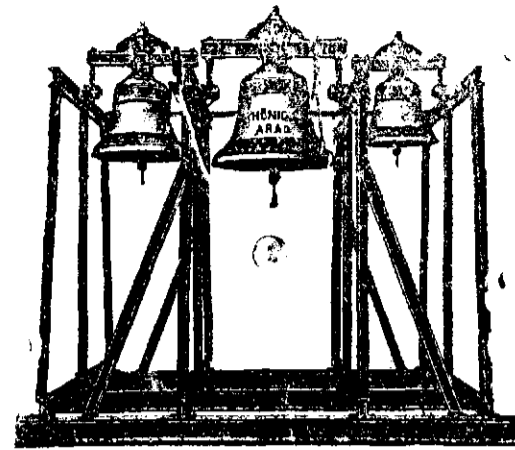
Du 1345

O nouă invențiune de clopote!

Clopotel rezontor brevetat

Ho 1682

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonic și astfel **asemenitor acordului** dă un sunet plin, puternic și sărbătoros precum și adânc.

Echipamente p. clopote de for
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie lau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezant oriunde pe speșele proprii.

TELEFON 387.

TELEFON 387.

BRAUN N. ANTAL

ARAD, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra *varului* de prima calitate, *cement*, *țiglă*, *țevi de beton*, *praf de piatră*, *împletituri de trestie*, *table de cement pentru pavaj*. — Productele fabricii sale de ghips din Baia de Criș le ține acum în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul On. public.

(Ba 1914-10)

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL**

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite ori-când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZELEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOB, TIMIȘ, TORONTAL, CABAN—EVERIN Arad str. Jozseffőherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”
Ba 240-156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvar), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.